

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

58. An saltem dicta irregularitas veræ bigamiæ sit dispensabilis ab Episcopo quoad Ordines minores, & simplex beneficium? Et notatur posse Episcopum dispensare in bigamia similitudinaria cum eo, qui ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

per culpa; y sendolo puede en ella el Obispo lo que es la dadas irregularidades, que provienen de dicit.

2. Si per lo menos pueda el Obispo dispensar en la verdadera bigamia, para que el bigamo pueda recibir Ordenes menores, y beneficios simples: tampoco culpa del derecho; y es tambien dudoso, y remido entre los Doctores. Villalobos, y otros Autores son de parecer, que ni en la bigamia verdadera, ni interpretativa, ni para recibir Ordenes menores, ni executar las recibidas, ni para beneficios simples puede el Obispo dispensar con el bigamo. Si bien Sanchez, y otros muchos con mas probabilidad defenden lo contrario: lo qual admite Villalobos, quando huviese alguna verdadera causa para dispensar. Huevique predictus. Machados. Sed ne deities recognoscere me ipsam obsequia. Et hæc dicta sufficiant circa præsentem Tractatum in gratiam Dominorum Episcoporum elaboratum: sed pro eius coronide satis in lignum prædicabilem difficultatem discutendum vitum est hæc apponere; ideo quæro.

RESOL. LVII.

An aliquando irregularitas orta ex bigamia vera, & interpretativa sit dispensabilis ab Episcopo? Et pro præci huius questionis adducitur singularis, & speculatus casus. Et an Prælati Regulares in vera bigamia possint cum suis subditis absolute ante & post susceptionem Ordinum dispensare? Ex p. 7. tr. 11. & Milic. Rel. 43.

§. 1. Aliquos casus secundum mentem Ioannis Præpositi adduxi in part. 4. tract. 2. repositio. nunc & alium adducam secundum mentem Stephani Baunij, in Theolog. Moral. parte secunda, tractatu undecimo, quasi. 59. ubi sic ait: Sit pro exemplo vir quidam, qui cum procul ab ea provincia degeret, quam modo incolit, & in qua domicilium sibi ætebus suis constituit, duas sibi virgines copulavit uxores, quibus factis, bona fide ordinandum Episcopo obtulit, impedimenti sui ad suscipiendos ordines occasione Bigamiam nescius, de hoc homine contendo, et ab Episcopo facultatem concedi posse, utendi ordine suscepto Sacerdotij cum hac Bigamia.

1. Primum, quidquid Pontifici in univ. Ecclia ad animarum bonum & commodum, ius naturale ac humanum vult concessum, id Episcopo in sua Diocesi, cum est necesse, nisi Papa sibi id speciali sanctione reservaverit, tentare, ac facere est permittit. Sed pro casu præsentis facit necessitas, periculum scilicet amittendæ famæ ac opinionis, quam de sua virtute, vitæque innocentia, præclaris suis factis, apud plebem obtinuit, si à dicenda Missa prædictus Sacerdos, diu cum populi offensa abstinere, in eam enim venientem poterit, quidpiam in eo subesse culpæ, quam obrem ad facta Missarum solemnia pro ceterorum more, non nisi raro, ac infrequenter, audeat accedere.

2. Et quamquam ab ordine repellatur Bigamus in capite superius, & capite extremo de Bigamis, & à Concilio Niceno, ut est in Epistola Divi Ambrosij 82. in Concilio. Arelaten. tertij sub Leone Primo, in Canone primo, Concil. Romani sub Hilario, Hispaniensis secundæ circa tempora Honorij, & Sisebuti Regis Canone quarto, & Apostolorum 17. ubi si quis post bigamiam, secundis fuerit nuptiis copulatus, aut concubinam habuerit, vetatur Episcopus esse, vel Presb. Tom. III.

byter, aut Diaconus, aut proflus ex numero eorum, qui ministerio sacro deserunt; si hæc tamen statuta vim suam omnem, ea scelerate, quæ sunt concepta, in istum exercerent, de quo fit in questione mentio, in perpetuum eius exitium haud dubie cederent, cum perpetua factis eum altariibus carere eam fama suæ detrimentum esse necesse, aut certe non modico tempore, nempe dum Roma istius impedimenti dispensatitices venient literæ, quod quàm à Christi Romanique Pontificis benignitate ablit, in eorum opinione relinquo, qui potestatem condendarum legum, datam ei ad Catholicæ plebis commodum norunt, nullo modo ad exitium; fidem ergo omnem superat, velle Pontificem in hac istius Presbyterij, de quo nobis est sermo, necessario tempore, Episcopo facultatem omnem ademptam esse, dispensandi in eia impedimento.

4. Secundo, qui Canones contra Bigamos, sunt à Conciliis, aut Romanis Episcopis scripti; eos à suscipiendis ordinibus prohibent, nullo modo à susceptorum vsum eos ergo committit Episcopus, si ordinato cum impedimento Bigamiae, ordinum suorum vsum patiat aut velit esse liberum.

5. Tertio, in Papæ, Conciliorum, & legibus dispensare potest Episcopus cum est necesse, nec facilis est in Urbem, Papamque transitus, ita culpas lethales, graves, & acerbæ, quæ vti sui iuris in Bulla Cœnæ sibi Pontifex seponit, in necessitate, poenitentia condonat Episcopus, secundum doctrinam Henricus libro sexto de poenit. capite decimo-sexto, numero primo, & capite nono, numero septimo. Similiter cum res, temporæque exigunt, nec facilis est ad Papam recursus, dispensat in impedimentis matrimonij, ut notarunt Sauch. libro secundo de Matrim. disp. 40. num. 2. & seq. Coninch. de Sacrament. Matrimonij, & alij. Sed res hæc ambæ faciunt pro Sacerdote, de quo est questio, ergo ei concedi per Episcopum poterit, ut in suscepto ordine ministrat, eaque præstet omnia, quæ facere Sacerdotibus est in more. Huevique Baunius, quæ secundum eius mentem dicta esse volo.

6. An verò in vera Bigamia possint Prælati Regulares dispensare cum suis subditis absolute ante & post susceptionem Ordinum, vide Bordonum in Consiliis regular. fol. 11. n. 35. in fine ubi affirmativam sententiam tenet, quod etiam docet Baunius ubi supra quest. 68.

RESOL. LVIII.

An saltem dicta irregularitas vera bigamie sit dispensabilis ab Episcopo quoad Ordines minores, & simplex beneficium? Et notatur posse Episcopum dispensare in bigamia similitudinaria cum eo, qui contraxit cum Virgine, secus si contraxit cum vidua, vel duplex mixt matrimonium. Ex p. 4. tract. 2. Rel. 62.

§. 1. Negativam sententiam tenet Villalobos tom. 1. tractat. 21. diffic. 31. num. 13. Turrianus de censur. lib. 9. disputat. 70. dub. 5. Bizozerus in summa tract. de censur. cap. 2. num. 7. Squillante de privileg. Cleric. cap. 4. dub. 6. num. 97. & alij penes ipsos asserentes Episcopum non posse dispensare cum bigamis in bigamia vera, vel interpretativa, non solum ad Ordines minores suscipiendos, sed neque ad vsum susceptorum; & ratio est, quia Episcopus non potest dispensare in lege Pontificis, nisi in casibus iure concessis; sed ius excludens bigamos ab omnibus Ordinibus latum est à Concilio Niceno, teste D. Ambrosio epist. 82. ergo, &c. Ec 3 Deinde

Sup. hoc supra prope finem Ref. 55. & in aliis eius viciniam annot.

Sup. hoc supra in Ref. 56. §. Si por. & infra in Ref. seq. recitantur in §. ult. & lege Ref. not. seq.

UNIVERSITÄT
MÜNCHEN
BIBLIOTHEK
MÜNCHEN

330 Tract. III. De Potestate Episcoporum,

Deinde in cap. nuper, & cap. ult. de bigamis, negatur illis potestas suscipiendi Ordines minores.

2. Non desinit tamen DD. affirmatiuum sententiam tenentes, ut Petrus Cornejo in 3. part. D. Thome tract. 5. de irregul. disp. 10. dub. 1. quest. 5. Conitulus in respons. moral. lib. 1. q. 106. Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 86. num. 11. Auila de cens. part. 7. disp. 7. dub. 4. Azorius part. 2. lib. 5. cap. 20. quest. 2. Miranda in Manual. Pralat. tom. 2. quest. 8. art. 2. concl. 2. Sayrus de cens. lib. 6. cap. 6. num. 11. & alij penes ipsos, quibus adde nouissime Mauritium Alzedo in praxi Episcop. part. 2. cap. 6. num. 5. Ioan. de la Cruz in director. part. 2. de irregul. dub. 1. conclus. 1.

3. Sed tu ne recedas à negatiua sententia, quia ita declarauit sacra Cardinalium Congregatio, ut testatur Piaficus in praxi part. 1. cap. 1. art. 10. n. 11. Amendar. in recapit. ad leg. Nauarre lib. 2. tit. 19. num. 16. Garzias de benef. tom. 2. part. 7. cap. 6. num. 5. Molfesius in summa tom. 1. tract. 6. cap. 7. num. 28. de Vecchis in praxi nouitior. disp. 9. dub. 15. n. 2. Taurburinus de iure Abbatum tom. 2. disp. 7. quest. 3. n. 2. Nouarius tract. de elect. fori quest. 52. num. 25. Leo in thesaur. fori Ecclies. part. 2. c. 8. n. 36. & ita etiam fuisse decifum à Curia Archiep. Neapolitana, testatur Riccius part. 4. decif. 331. numer. 8. in fine.

4. Notandum est tamen hic obiter cum Turriano & alijs DD. supradictis posse Episcopum dispensare in bigamia similitudinaria cum eo, qui contraxit cum virgine, contra Maiolum lib. 1. de irregul. cap. 33. num. 7. Secus si cum vidua, vel si duplex inuit in Ref. seq. Matrimonium, contra Palatinum in 4. disp. 27. disp. 4. & Henriquez lib. 12. cap. 6. num. 11.

Sup. hoc primo delicto in to. 5. r. 5. Ref. 148. & pro secundo delicto infra in Ref. seq. §. His post medium, à vers. Post etiam, & in alio vers. eius not.

RESOL. LIX.

Si quis contraxit bigamiam cum vidua, vel accessit ad propriam uxorem, postquam illa adulterium commisit, an possit petere dispensationem huius irregularitatis ab Episcopo?

Et quid si res adulterij sit occulta?

Et supponitur esse irregularem ex bigamia interpretatiua, si contrahas cum vidua, qua prius matrimonium consummauerat, & idem si contrahas cum corrupta ab alio; & si accesseris ad propriam uxorem, posteaquam adulterium commisit, tamen à principio virgo accepta fuerit.

Et quid est dicendum, si vir ignorans coniugis adulterium, illam carnaliter bona fide cognouit?

Idem est, si à principio existimas ducere virginem, duxerit corruptam.

Et quid, si maritus per censuras cogatur reddere debitum?

Et cursum, an Episcopus possit dispensare in irregularitate, quam contraxit Sacerdos, qui post mortem uxoris legitima existens in sacris, tentat aliam uxorem accipere, & quam Subdiaconus contraxit ducens viduam?

Et an laicus contrahat irregularitatem inuendo matrimonium cum duabus inualide; vel cum una valide, & cum alia inualide, vel inualide cum vidua?

Et breuiter docetur posse Episcopum cum bigamis proprijs dispensare ad minores Ordines, & ad beneficium simplex. Ex parte 10. tract. 11. & Misc. 1. Refol. 25.

§. 1. SUppono esse irregularem ex bigamia interpretatiua, si contrahas matrimonium cum vidua, quæ prius matrimonium consummauerat. Et idem est, si contrahas cum corrupta ab alio; ut deci-

ditur cap. Pracipimus, disp. 34. & cap. Si quis viduam 50. & cap. Debitum de Bigamis. Secundò suppono, quòd hæc bigamia interpretatiua contingit per accessum ad propriam uxorem, postquam illa adulterium commiserit; tamen à principio virgo accepta fuerit. Sicuti habetur cap. si Laici 34. disp. & tradunt omnes Doctores apud Suarez, disp. 49. sect. 3. n. 15. Sanchez disp. 84. num. 15. & Augustinum Barbolam alleg. 49. num. 8. Ratio est, quia maritus, cognoscens uxorem ab alio corruptam, maritus corruptæ nuncupatur, idèoque perinde iudicandus est, ac si cum corrupta contraxisset.

2. Difficultas verò est, an hæc irregularitas contrahatur, si ignorans coniugis adulterium, illam carnaliter cognoueris; Et idem est, si à principio existimans ducere virginem duxerit corruptam; Negant Petrus de Ledesma, de Matrim. quest. 66. art. 3. col. penult. & Emanuel Sà, verb. irregularitas bigamias, n. 3. Moueri possunt, quia actus, ob quem irregularitas contrahitur, debet esse actus ab homine, quatenus rationalis est; ac proinde ab illo quatenus ratione vitur. Cognoscens verò uxorem, ignorans esse adulteram, nunquam liberè suam carnem diuisit in plures. Ergo nunquam fundamentum præstitit contrahendi hanc irregularitatem. Verùm in his casibus irregularitatem contrahit, docent Doctores communiter, Auila 7. p. disp. 8. dub. 1. vers. Tertio modo. Sanchez lib. 7. disp. 84. n. 15. Paulus Layman lib. 1. Summ. tract. 5. p. 5. cap. 6. num. 3. & alij innumeri ad ipsos. Quippe hæc irregularitas non in penam alicuius delicti, neque ob infamiam vllam personæ; sed ob defectum significationis inducta est; quæ significatio esse non potest, si maritus corruptæ fuerit; quia sicut ipsa mulier in plures suam carnem diuisit, sic vir illam cognoscens, censetur in plures suam carnem diuisisse.

3. His suppositis quero, an Episcopus possit dispensare cum supradictis bigamis; Et probabiliter affirmatiuè respondet Ioannes Præpositus in 3. part. D. Thome, q. 5. de irregul. dub. 7. n. 138. vbi sic ait; Peculiaris difficultas, an Episcopus nunquam possit dispensare in irregularitate orta ex bigamia interpretatiua, v. g. si res sit occulta. Aliqui vniuersim censent non posse, quia hæc irregularitas non oritur ex delicto, sed ex defectu significationis, vel ex ipso facto coniugij attentati etiam inualide; non videtur tamen improbabile, quòd possit in ea, que oritur ex delicto etiam alieno, v. g. in irregularitate quam contrahit is, qui cognouit uxorem postquam ea commisit adulterium cum alio, - si talis incurrit irregularitatem, etiam si adulterium vxoris sit occultum, quia talis irregularitas verè oritur ex delicto, ut ostendimus. Item, quòd possit in ea quam contrahit Sacerdos qui post mortem vxoris legitime existens in Sacris, tentat aliam in vxorem accipere; quia etiam hæc irregularitas oritur ex delicto: idque etiam si conetur contrahere cum vidua; nam cum Matrimonium sit irritum, non inducit irregularitatem ex defectu significationis, sed ex peccato. Tertio, si Laicus contrahat irregularitatem, inuendo Matrimonium cum duabus inualide; vel cum vna valide, cum alia inualide; vel inualide cum vidua. Quam irregularitatem oriri ex delicto, tenet Sanchez lib. 7. de Matrim. disp. 84. n. 6 in fine, qui pro ea sententia plures citat, & disp. 86. n. 12. censet Episcopum in nostro casu posse dispensare. Non est, inquam, improbabile in his, & similibus casibus, quando irregularitas est occulta, Episcopum posse dispensare, non solum quoad minores Ordines recipiendos, vel exercendos, sed etiam quoad Maiores, iuxta potestatem ei concessam à Concilio Tridentino, sess. 14. c. 6. de Reformat. Possit etiam dispensare in irregularitate occulta, quam contrahit Subdiaconus, ducens viduam, quia eius irregularitas est

Sup. hoc 50. r. 5. Ref. 148. & pro secundo delicto infra in Ref. seq. §. His post medium, à vers. Post etiam, & in alio vers. eius not.